

УДК 378.14:811.162.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-216-134-141

ВОЙТАЛЮК Світлана Василівна –
старший викладач кафедри слов'янської філології
Хмельницького національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1436-2726>
e-mail: govzan@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ-ПОЛОНІСТІВ

Стаття досліджує педагогічні умови формування іншомовної компетентності майбутніх філологів-полоністів. Вона аналізує вплив сучасних методик навчання, психологічного комфорту, індивідуального підходу та інноваційних технологій на ефективність засвоєння польської мови. Дослідження охоплює практичні аспекти, такі як інтеграція мультимедійних ресурсів, використання проєктної методики, та роль викладача як фасилітатора навчального процесу. Увага приділяється створенню автентичного мовного середовища через занурення у культурний контекст, що сприяє кращому розумінню та засвоєнню мови.

У статті визначено поняття педагогічні умови – це сукупність факторів, обставин і методів, що створюють сприятливі умови для навчання та розвитку студентів. Визначено поняття іншомовна компетентність. Розглянуто педагогічні умови: 1) формування позитивної мотивації до вивчення польської мови, польськомовної культури, іншомовної навчально-пізнавальної діяльності; 2) вдосконалення змісту робочих програм із дисциплін; 3) використання інноваційних форм, методів, прийомів, засобів навчання польської мови, формування іншомовної компетентності майбутніх філологів-полоністів. Особлива увага приділяється мотивації студентів до активного самонавчання та постійного вдосконалення своїх знань і навичок. Висвітлено значення вдосконалення змісту навчальних програм, інтеграції інтерактивних методів навчання та використання сучасних технологій для підвищення ефективності навчального процесу. Стаття підкреслює важливість реалізації педагогічних умов для забезпечення високої якості освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно комунікувати в іншомовному середовищі та успішно реалізовувати свої професійні завдання.

Зроблено висновок, що комплексний підхід до навчання, який враховує індивідуальні особливості студентів і створює сприятливі умови для активного використання польської мови, значно підвищує рівень володіння мовою. Це дозволяє майбутнім філологам-полоністам бути готовими до професійної діяльності в умовах полілінгвального суспільства.

Ключові слова: іншомовна компетентність, педагогічна умова, майбутній філолог-полоніст, польська мова, формування позитивної мотивації.

VOITALIUK Svitlana Vasylivna –
Senior Lecturer at the Department of of Slavic Philology
Khmelnytsky National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1436-2726>
e-mail: govzan@ukr.net

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF FUTURE LINGUISTS' FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE

The article explores the pedagogical conditions for the formation of foreign language competence of future philologists-polonists. It analyses the impact of modern teaching methods, psychological comfort, individual approach and innovative technologies on the effectiveness of learning Polish. The study covers practical aspects such as the integration of multimedia resources, the use of project-based learning, and the role of the teacher as a facilitator of the learning process. Attention is paid to creating an authentic language environment through immersion in the cultural context, which contributes to better understanding and acquisition of the language.

The article defines the concept of pedagogical conditions as a set of factors, circumstances and methods that create favourable conditions for students' learning and development. The concept of foreign language competence is defined. The pedagogical conditions are considered: 1) formation of positive motivation to study Polish language, Polish culture, foreign language educational and cognitive activities; 2) improvement of the content of the curriculum; 3) use of innovative forms, methods, techniques, means of teaching Polish language, formation of foreign language competence of future philologists-polonists. Particular attention is paid to motivating students to active self-study and continuous improvement of their knowledge and skills. The article highlights the importance of improving the content of curricula, integrating interactive teaching methods and using modern technologies to improve the efficiency of the educational process. The article emphasises the importance of implementing pedagogical conditions to ensure high quality education and training of competitive specialists who are able to communicate effectively in a foreign language environment and successfully implement their professional tasks.

It is concluded that an integrated approach to teaching, which takes into account the individual characteristics of students and creates favourable conditions for the active use of the Polish language, significantly improves the level of language proficiency. This allows future Polish philologists to be prepared for professional activities in a multilingual society.

Key words: foreign language competence, pedagogical condition, future philologist-polonist, Polish language, formation of positive motivation.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В умовах сучасного глобалізованого суспільства, коли культурні, економічні та політичні зв'язки між країнами стають дедалі тіснішими, вивчення іноземних мов набуває особливої значущості. Польська мова, як одна з мов доброго сусіда України – Республіки Польща, є важливою для багатьох сфер діяльності, включаючи дипломатію, бізнес, культуру та освіту. Відповідно формування іншомовної компетентності майбутніх

філологів-полоністів стає актуальним завданням вищої освіти. Україна і Польща мають давні і тісні політичні та економічні відносини, які розвиваються і зараз. Польща є одним з основних торговельних партнерів України та підтримує її на міжнародній арені. Вивчення польської мови відкриває нові можливості для співпраці та розширення професійних горизонтів майбутніх філологів. Крім того, знання польської мови сприяє зміцненню взаєморозуміння між народами та

забезпечує ефективну комунікацію на міждержавному рівні.

Культурна спадщина України та Польщі має багато спільних рис, що зумовлено історичними подіями та географічною близькістю. Вивчення польської мови дозволяє майбутнім філологам-полоністам глибше зрозуміти культурні особливості, літературу, мистецтво та традиції польського народу. Це сприяє збагаченню власної культури і підвищенню рівня міжкультурної компетентності. Заклади вищої освіти Польщі пропонують широкий спектр освітніх програм для іноземних студентів, включаючи українців. Заклади вищої освіти України пропонують навчання на освітніх програмах, спрямованих на розвиток полоністики зокрема. Знання польської мови відкриває доступ до цих програм, дозволяючи студентам здобувати якісну освіту та підвищувати свою кваліфікацію в різних галузях знань. Крім того, участь у міжнародних програмах обміну та стажуваннях сприяє розвитку професійних навичок та інтеграції в міжнародне академічне співтовариство. На сучасному ринку праці знання іноземних мов є важливою конкурентною перевагою. Володіння іноземною компетентністю, зокрема знанням польської мови дозволяє майбутнім філологам-полоністам знайти роботу не лише в Україні, але й за її межами. Це відкриває можливості для роботи в міжнародних компаніях, дипломатичних представництвах, культурних установах та інших організаціях, де потрібні фахівці зі знанням польської мови.

Актуальність дослідження проблеми формування іноземної компетентності майбутніх філологів-полоністів зумовлена широким спектром можливостей, які відкриває знання польської мови у політичній, економічній, культурній та освітній сферах. Зважаючи на це, підготовка фахівців зі знанням польської мови є важливим завданням вищої освіти в Україні. Формування іноземної компетентності сприятиме професійному та особистісному розвитку студентів, розширенню їхніх можливостей на ринку праці та зміцненню зв'язків між Україною і Польщею.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як показує аналіз наукової літератури, досліджувана тема знайшла своє відображення в різних наукових напрацюваннях (А. Богуш, В. Каламаж, А. Ткачов, Г. Цветкова, О. Халабузар, О. Чорна, E. Andrzejewska, M. Czerepaniak-Walczak, J. Sobańska-Jędrych, E. Zawadzka та ін).

Метою дослідження є визначення та обґрунтування педагогічних умов, які сприяють ефективному формуванню іноземної компетентності у студентів-філологів, що спеціалізуються на польській мові. Це включає розробку методик, технологій та підходів, які забезпечують високий рівень володіння іноземною мовою, необхідний для професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження теми вимагає чіткого визначення поняття «іноземна компетентність». На думку E. Zawadzkiej, «іноземна компетентність – це здатність ефективно використовувати знання, включаючи критичну інтерпретацію знань та обґрунтування вибору для здійснення навчальної

діяльності. Важливою характеристикою іноземної компетентності є її здатність до навчання, що, в свою чергу, означає, що вона є результатом процесу навчання і набуття досвіду» [22, с. 23].

А. Ткачов стверджує, що «іноземна компетентність є інтегративним особистісним утворенням, що забезпечує спроможність людини здійснювати успішну комунікацію з носіями іншої мови на основі засвоєння відповідної мовної системи, а також умінь оптимальним способом використовувати ці знання в конкретних соціокультурних контекстах. Також визначено, що вказана компетентність включає три компоненти: лінгвістичний (засвоєння знань та умінь, необхідних для здійснення всіх видів мовної діяльності відповідно до лінгвістичних норм та правил конкретної мови); комунікативний (здатність людини успішно розбудувати комунікацію іноземною мовою з іншими людьми на основі практичного використання лінгвістичних знань та умінь, а також комунікативно-мовленнєвих навичок); соціально-культурний (знання культурних особливостей носіїв конкретної мови та вміння оптимальним способом враховувати їх у процесі спілкування)» [16, с. 242].

Г. Цветкова трактує поняття іноземної компетентності як «інтегрована якість особистості, яка виражається у мовних знаннях, навичках і уміннях, ціннісному ставленні до іноземної мовленнєвої діяльності, інших якостях особистості, які сприяють подоланню мовленнєвих бар'єрів і здійсненню реальної вербальної та невербальної комунікації з носіями мови відповідно до соціокультурних особливостей другої мови» [18, с. 137].

«Іноземна компетентність розглядається як сукупність знань, навичок, володіння якими дозволяє студентам практично застосовувати знання іноземної мови в різноманітних соціально детермінованих ситуаціях із врахуванням лінгвістичних і соціальних правил, яких дотримуються носії мови. Необхідно зазначити, що опановуючи іноземну комунікативну компетентність, важливо не втратити власну ідентичність, сформовану в рідному соціокультурному просторі; не потрібно намагатися повністю уподібнитися носієві мови, яка вивчається» [3].

На підставі викладеного вище матеріалу, можемо зробити висновок, що іноземна компетентність – це інтегральна характеристика мовної особистості, яка включає в себе здатність і готовність здійснювати ефективну міжкультурну комунікацію засобами іноземної мови. Вона охоплює знання, уміння, навички та стратегічні прийоми, які дозволяють особистості адекватно розуміти, продукувати та інтерпретувати вербальні та невербальні повідомлення в різних комунікативних ситуаціях.

Іноземна компетентність складається з кількох ключових компонентів, які забезпечують ефективне використання іноземної мови в різних комунікативних ситуаціях: 1) лінгвістична компетентність – це знання фонетики, граматики та лексики іноземної мови; 2) соціолінгвістична компетентність – це здатність використовувати

мову відповідно до соціальних та культурних норм; 3) прагматична компетентність – це вміння викорис-товувати мову для досягнення комунікативних цілей, включаючи розуміння та створення текстів різних жанрів; 4) дискурсивна компетентність – це здатність будувати зв'язні та логічні висловлювання, враховуючи контекст та ситуацію спілкування; 5) стратегічна компетентність – це вміння використовувати різні стратегії для подолання комунікативних труднощів та досягнення ефективного спілкування. Ці компоненти взаємодіють між собою, створюючи цілісну систему, яка дозволяє студентам-полоністам ефективно спілкуватися іноземною мовою.

Ефективне формування іншомовної компетентності майбутніх філологів-полоністів вимагає комплексного підходу, що включає активні методи навчання, інтеграцію культурних знань, практичне застосування мови та використання інноваційних технологій. Це дозволить студентам не лише опанувати мову, але й ефективно використовувати її у професійній діяльності. Також важливо створити відповідні педагогічні умови. Таким чином, з огляду на зазначене вище виокремлюємо першу педагогічну умову – *формування позитивної мотивації до вивчення польської мови, польськомовної культури, іншомовної навчально-пізнавальної діяльності.*

Розглянемо формування позитивної мотивації до вивчення польської мови на основі залучення здобувачів до проєкту «Місяць польського кіно», який відбувається кожного навчального року протягом місяця на кафедрі слов'янської філології Хмельницького національного університету в Українсько-польському центрі європейської інтеграції з метою розвитку професійних компетентностей майбутнього вчителя польської мови і літератури. Використання фільму – інструмент, який сприяє індивідуалізації навчання і розвитку вмотивованості мовленнєвої діяльності здобувачів. Також це залучення здобувачів освіти до культурних цінностей народу-носія мови; розширення словникового запасу, повторення вивчених лексичних одиниць та введення нових. Після кожного сеансу для здобувачів освіти обов'язково для виконання були запропоновані різноманітні завдання (написання історії-продовження фільму та обґрунтування основної ідеї фільму, вікторини, тести, орфографічні вправи, обговорення польською мовою та висловлення власної думки про фільм) [11].

Залучення студентів до участі у Всеукраїнській та Регіональній студентській олімпіаді з польської мови і культури має кілька важливих переваг: 1) підвищення рівня знань, участь в олімпіаді сприяє поглибленню знань із польської мови та культури, оскільки студенти готуються до виконання складних завдань; 2) розвиток комунікативних навичок, олімпіада включає усні та письмові завдання, що допомагає студентам покращити свої навички у всіх видах мовленнєвої діяльності: говорінні, письмі, аудіюванні та читанні; 3) мотивація до навчання, участь у змаганнях стимулює студентів до активного вивчення мови та культури, підвищуючи їхню

мотивацію та зацікавленість навчанням; 4) можливість обміну досвідом – олімпіади об'єднують студентів із різних закладів вищої освіти України, що сприяє обміну досвідом та встановленню нових контактів; 5) професійний розвиток – участь у таких заходах може стати важливим елементом професійного розвитку студентів, допомагаючи їм здобути нові знання та навички, які будуть корисними у майбутній кар'єрі. Участь у Всеукраїнській та Регіональній студентській олімпіадах із польської мови і культури надає студентам можливість не лише поглибити свої знання та навички, але й розвинути комунікативні здібності, підвищити мотивацію до навчання та встановити нові професійні контакти. Це важливий крок у їхньому особистісному та професійному зростанні [9].

Формування позитивної мотивації до вивчення польської мови на основі залучення здобувачів до розмовного клубу з польської мови «Kawusia z mleczkiem» – це науковий гурток, де відбуваються заняття польською мовою з носіями мови, під час яких студенти можуть попрацювати свої розмовні навички із запрошеними гостями з Польщі (перекладачами, викладачами, журналістами, науковцями). Метою гостьових занять є допомога здобувачам освіти покращити вимову, навички говоріння, розуміння почутого та аудіювання, що позитивно впливає на формування іншомовної компетентності майбутніх філологів-полоністів [13].

Залучення студентів до літньої мовної школи «Lato z językiem polskim» на базі Українсько-польського центру європейської інтеграції Хмельницького національного університету для першокурсників-полоністів має важливе значення для знайомства з польською мовою, культурою, традиціями, що є значним у формуванні іншомовної компетентності. Проведене дослідження показує, що участь у таких програмах сприяє значному покращенню рівня володіння польською мовою завдяки інтенсивному зануренню у мовне середовище, регулярній практиці мовлення та виконанню різноманітних комунікативних завдань. Інтенсивні заняття та практичні завдання, що проводяться у мовному середовищі, забезпечують покращення лінгвістичних та комунікативних навичок студентів. Завдяки щоденному використанню польської мови в різних контекстах відбувається закріплення та систематизація знань. Навчання в культурно різноманітному середовищі сприяє розвитку соціолінгвістичних та соціокультурних компетенцій. Здобувачі вищої освіти знайомляться з культурними традиціями, нормами поведінки та світоглядом носіїв мови, що збагачує їхній культурний досвід та сприяє розвитку толерантності та міжкультурного порозуміння. Літня мовна школа «Lato z językiem polskim» включає курси, семінари та майстер-класи, що дозволяє студентам здобути додаткові знання та навички, які будуть корисними у їхній майбутній професійній діяльності. Зустрічі з експертами, викладачами та професіоналами своєї галузі сприяють розширенню професійних контактів та налагодженню співпраці. Участь у мовній школі

сприяє розвитку впевненості у собі, покращенню навичок самостійної роботи та самоорганізації. Студенти вчаться долати мовні бар'єри, адаптуватися до нових умов та ефективно співпрацювати в міжнародному колективі. Таким чином, залучення студентів до літньої мовної школи «Lato z językiem polskim» на базі Українсько-польського центру європейської інтеграції Хмельницького національного університету є ефективним інструментом для формування іншомовної компетентності майбутніх філологів-полоністів, що сприяє підготовці висококваліфікованих спеціалістів, здатних успішно реалізуватися у сучасному глобалізованому світі [10].

Залучення здобувачів вищої освіти, майбутніх філологів-полоністів, до щорічної Всеукраїнської студентської конференції «Славистичні студії в сучасному філологічно-дидактичному просторі» є однією із форм наукового дослідження. Уже з перших курсів здобувачі вищої освіти мають змогу брати активну участь у таких наукових заходах. Студентська конференція є важливим заходом для розвитку наукових та професійних навичок студентів. Вона надає можливість молодим дослідникам представити свої роботи, обмінятися ідеями та отримати зворотний зв'язок від колег та експертів. Здобувачі вищої освіти мають можливість представити результати своїх наукових досліджень, що сприяє розвитку навичок публічного виступу та наукового спілкування. Конференція створює платформу для обміну ідеями та досвідом між студентами з різних навчальних закладів та наукових напрямків. Участь у конференції сприяє професійному зростанню, допомагаючи студентам розширити свої знання та навички, а також встановити нові контакти у науковій спільноті. Конференція стимулює студентів до подальших наукових досліджень та підвищує їхню мотивацію до навчання. Студентські конференції є важливим елементом у підготовці майбутніх філологів-полоністів, сприяючи їхньому особистісному та професійному розвитку [8].

Ще одним способом формування іншомовної компетентності є залучення студентів до означення з польською культурою та мовою засобами навчальних екскурсій до Польщі (Кельце), наприклад проєкт «Свентокшиське – добре сусідство для інтеграції іноземців» – інтеграційний курс з вивчення польської мови та проведення тренінгів. Студенти мають можливість практикувати польську мову в реальних комунікативних ситуаціях, що сприяє покращенню їхніх мовних навичок. Екскурсії включають відвідування історичних та культурних пам'яток, що допомагає студентам краще розуміти соціокультурний контекст мови. Спілкування з носіями мови та участь у різних заходах сприяє розвитку навичок говоріння, аудіювання та розуміння. Нові враження та досвід стимулюють студентів до активного вивчення мови та підвищують їхню мотивацію. Участь у навчальних екскурсіях допомагає студентам здобути нові знання та навички, які будуть корисними у їхній майбутній кар'єрі. Вони забезпечують занурення в мовне середовище, культурний обмін, розвиток комунікативних

навичок та підвищення мотивації до навчання, що сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців [14].

Формування позитивної мотивації до вивчення польської мови на основі залучення здобувачів до перекладацької практики. Перекладацька практика для майбутніх філологів-полоністів є важливим елементом їхньої професійної підготовки. Студенти отримують можливість працювати з реальними текстами та замовленнями, що допомагає їм зрозуміти специфіку професії. Практика сприяє розвитку навичок письмового та усного перекладу, а також вміння працювати з різними типами текстів. Студенти мають можливість встановити контакти з професійними перекладачами та потенційними роботодавцями, що може бути корисним для їхньої майбутньої кар'єри. Практика дозволяє студентам застосовувати теоретичні знання, отримані під час навчання, у реальних умовах. Досвід, отриманий під час практики, підвищує конкурентоспроможність студентів на ринку праці [17, с. 287]. Перекладацька практика є невід'ємною частиною підготовки майбутніх філологів-полоністів. Вона забезпечує реальний досвід, розвиток професійних навичок, встановлення контактів та підвищення конкурентоспроможності. Це важливий крок у підготовці висококваліфікованих фахівців.

Друга педагогічна умова – це *вдосконалення змісту робочих програм із дисциплін* «Сучасна польська мова», «Практичний курс польської мови», «Розмовний практикум з польської мови», «Теорія і практика перекладу», «Орфографічний практикум польської мови» – важливий крок у підготовці висококваліфікованих фахівців-філологів. Цей процес спрямований на підвищення якості освіти та забезпечення відповідності навчальних програм сучасним вимогам ринку праці.

Програма з дисципліни «Сучасна польська мова» передбачає оновлення теоретичних матеріалів та практичних завдань, що сприяють глибшому розумінню морфологічних структур польської мови. Особлива увага приділяється вивченню граматичних категорій, парадигм відмінювання та морфологічних процесів, що відбуваються у сучасній польській мові [3, с. 12]. Програма включає переклад з української мови на польську і навпаки, аналіз текстів та розвиток навичок усного та письмового мовлення. Важливе місце займає аудіювання та використання мультимедійних матеріалів для покращення розуміння сучасної польської мови [12].

Програма з дисципліни «Сучасна польська мова» є комплексною і включає вивчення як теоретичних, так і практичних аспектів польської мови, спрямованих на формування у студентів високого рівня мовної компетентності. Вона складається з декількох основних модулів, кожен з яких має свою специфіку і мету. У модулі фонетика та фонологія польської мови вивчається звукова система польської мови, артикуляційні та акустичні особливості фонем, а також їх функціонування в мовленні. Важливим аспектом є оволодіння правилами польської орфоєпії, тобто правильного вимовляння звуків і слів, що сприяє покращенню

навичок аудіювання та вимови. Модуль граматики сучасної польської мови охоплює систематичне вивчення морфологічних та синтаксичних структур польської мови. Здобувачі вищої освіти вивчають основні граматичні категорії, такі як відмінювання іменників, прикметників, дієслів, а також правила утворення складних синтаксичних конструкцій. Лексика та фразеологія цей розділ присвячений розширенню лексичного запасу студентів, зокрема засвоєнню загальноживаної та спеціалізованої лексики. Вивчення фразеологізмів, ідіом, стійких виразів та їх використання в різних контекстах дозволяє глибше зрозуміти польську мову та культуру. Особлива увага приділяється питанням варіативності лексики залежно від регіону та соціокультурного середовища [12].

Стилістика польської мови охоплює вивчення різних стилів мовлення, їх функцій та використання у різних комунікативних ситуаціях. Основні аспекти стилістики польської мови включають: 1) визначення стилю, стилістичних норм, мовних та стилістичних варіантів польської мови; 2) розрізнення основних стилів польської мови, таких як офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, художній та розмовний стилі; 3) вивчення функціональних стилів польської мови, їх особливостей та використання у різних сферах спілкування; 4) аналіз жанрового наповнення кожного зі стилів, включаючи особливості композиції та використання стилістичних засобів; 5) розгляд етичних та естетичних аспектів використання польської мови, включаючи норми мовної культури та уникнення стилістичних помилок. Ці аспекти допомагають студентам розвивати мовну компетентність, вміння аналізувати та створювати тексти різних стилів, а також підвищувати загальну мовну культуру [12].

Дисципліна «Практичний курс польської мови» має на меті досягнення студентами практичного володіння польською мовою. Основні цілі курсу включають:

1. Формування комунікативних компетенцій. Розвиток загальних та професійно-орієнтованих комунікативних компетенцій (лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної), що дозволяє використовувати польську мову в професійно спрямованій комунікації та науковій роботі.

2. Удосконалення мовних навичок. Розширення та поглиблення необхідних комунікативних знань і навичок володіння польською мовою у спілкуванні за професійною тематикою.

3. Навчання основ спілкування. Опанування основ спілкування в усній і письмовій формах у типових ситуаціях, що сприяє розвитку мовленнєвої діяльності на оригінальних текстах польською мовою.

4. Розвиток мовленнєвих навичок. Удосконалення основних мовленнєвих навичок і вмій щодо читання, усного мовлення, аудіювання, перекладу і письма.

Цей курс спрямований на формування у студентів-полоністів професійних компетентностей, що є важливими для їхньої майбутньої професійної діяльності. Таким чином, дисципліна «Практичний курс польської мови» спрямована на всебічний

розвиток мовних навичок, що дозволяє студентам впевнено і правильно використовувати польську мову в повсякденному та професійному спілкуванні [12].

Дисципліна «Розмовний практикум з польської мови» спрямована на розвиток навичок усного мовлення та розуміння польської мови. Основні аспекти, які включені курс – це вивчення та відпрацювання типових ситуацій спілкування (привітання, знайомство, покупки, подорожі тощо); розвиток навичок ведення діалогу та монологу; розширення словникового запасу; вивчення стійких виразів та ідіом; відпрацювання граматичних конструкцій у розмовній мові; практика використання граматичних правил у контексті; відпрацювання правильної вимови звуків; робота над інтонацією та ритмом мовлення; слухання та розуміння автентичних аудіоматеріалів (діалоги, інтерв'ю, радіопередачі тощо); виконання завдань на розуміння прослуханого матеріалу; виконання усних та письмових завдань. Цей курс допомагає студентам подолати мовний бар'єр та впевнено спілкуватися польською мовою в різних ситуаціях [12].

Курс «Теорія і практика перекладу» потребує оновлення з урахуванням новітніх досягнень у галузі перекладознавства. Вдосконалення змісту передбачає включення сучасних теоретичних підходів до перекладу, а також практичних завдань, що дозволяють студентам застосовувати отримані знання у реальних перекладацьких ситуаціях.

Дисципліна «Переклад в офіційно-діловій сфері» є важливою частиною навчальних програм для підготовки майбутніх-філологів, які спеціалізуються на перекладі текстів офіційного та ділового характеру. Ця дисципліна зосереджується на формуванні навичок перекладу офіційної документації, ділових листів, контрактів, юридичних текстів, адміністративних документів та інших матеріалів, що використовуються в офіційній і діловій комунікації. Дисципліна «Основи машинного та автоматизованого перекладу» є важливим компонентом освітніх програм для студентів-полоністів, особливо в умовах сучасного розвитку технологій [12]. Вона орієнтована на вивчення принципів роботи систем машинного перекладу (МП), автоматизованих перекладацьких інструментів (CAT tools), а також на формування навичок їх ефективного використання у перекладацькій діяльності, як зазначає Н. Подлевська, що «перекладача має вирізняти більш високий рівень розвитку мовленнєвих дій, що виявляється у дотриманні норм мовлення, це й знання лінгвокраїнознавчих відомостей країн, мовами яких послуговується. У кожній мові й культурі склалася певна система норм, визначених етнокультурним змістом, що обов'язково має враховувати перекладач у своїй професійній діяльності» [7, с. 50-51].

Удосконалення змісту курсу «Орфографічний практикум польської мови» спрямоване на підвищення орфографічної грамотності студентів-полоністів. Це включає оновлення навчальних матеріалів, впровадження нових методик навчання

орфографії та використання сучасних технологій для перевірки орфографічних навичок [12].

Вдосконалення змісту робочих програм з полоністичних дисциплін є необхідним для забезпечення високої якості освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців. Оновлення теоретичних та практичних матеріалів, інтеграція сучасних методик навчання та використання новітніх технологій сприяють підвищенню ефективності навчального процесу та розвитку професійних компетентностей студентів.

Третя педагогічна умова – *використання інноваційних форм, методів, прийомів, засобів навчання польської мови* є важливим для підвищення ефективності навчального процесу та мотивації студентів. Використання інтерактивних відео, аудіоматеріалів та комп'ютерних програм сприяє покращенню розуміння та засвоєння матеріалу. Це дозволяє здобувачам вищої освіти працювати у власному темпі та надає можливість інтерактивного навчання [Каламаж, 2013]. Залучення студентів до виконання навчальних проєктів, наприклад, студенти-полоністи Хмельницького національного університету виконували проєкт «Інтерактивний колективний словник з польської мови «PolKeyWordWeb», який створюється студентами після вивчення теми, слова записуються на сайт sites.google.com. Словник поділений на рівні A1, A2, B1, B2, які додатково структуруються за темами для полегшення вивчення слів та систематизації лексичного матеріалу відповідно до рівня володіння мовою. Кожна тема поділена на підтеми: вивчення (слова, переклад та приклад вживання Google Документ); повторення (навчальні картки Quizlet); закріплення (вправи Wordwall, LearningApps) [2]. Такі проєкти сприяють розвитку критичного мислення та навичок співпраці. Використання онлайн-платформ для вивчення мови, таких як мовні курси, форуми та соціальні мережі, дозволяє студентам-полоністам практикувати мову в реальних комунікативних ситуаціях. Використання ігор та симуляцій для навчання мови робить процес навчання більш цікавим та мотивуючим. Це може включати рольові ігри, мовні квести та інтерактивні завдання. Використання мобільних додатків для вивчення мови дозволяє здобувачам вищої освіти навчатися у будь-який час та в будь-якому місці. Це сприяє регулярній практиці та закріпленню знань.

Інноваційні форми, методи, прийоми та засоби навчання польської мови сприяють підвищенню ефективності навчального процесу, розвитку комунікативних навичок та мотивації студентів. Використання сучасних технологій та інтерактивних методик робить навчання більш цікавим та результативним.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Формування іншомовної компетентності майбутніх філологів-полоністів є складним і багатограним процесом, що вимагає врахування низки педагогічних умов: 1) формування позитивної мотивації до вивчення польської мови, польськомовної культури, іншомовної навчально-пізнавальної діяльності; 2) вдосконалення змісту робочих програм із

дисциплін; 3) використання інноваційних форм, методів, прийомів, засобів навчання польської мови. Застосування цих умов сприяє розвитку комунікативних умінь, критичного мислення та професійної компетентності майбутніх філологів. Удосконалення змісту навчальних програм, інтеграція інтерактивних методів навчання та використання сучасних технологій дозволяють підвищити ефективність навчального процесу та забезпечити підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних успішно працювати в умовах сучасного ринку праці. Таким чином, реалізація педагогічних умов формування іншомовної компетентності майбутніх філологів-полоністів є необхідною для забезпечення високої якості освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно комунікувати в іншомовному середовищі та успішно реалізовувати свої професійні завдання.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

- Житєва компетентність особистості: від теорії до практики.: наук.-метод. посіб. / Єрмаков І., Нечипоренко В., Єрмаков Т. Запоріжжя : Центріон, 2005. 633 с.
- Інтерактивний колективний словник з польської мови «PolKeyWordWeb» [Електронний ресурс]. URL: <https://sites.google.com/d/1ocyETKp63PAFn6Ze8C3FFbDG-Fw6tZwmX/p/1xYHWw-BC2V8bMkhqhvLt45Mj-RZ4do2a/edit>.
- Кравчук А. Польська мова з елементами правопису для українців, що вивчають польську мову : навч. посіб. 2015. 111 с.
- Лесик Г. Реалізація компетентнісного підходу у процесі викладання гуманітарних дисциплін у вищій школі. Педагогічна думка. 2013. С. 41-55.
- Осова О. Формування іншомовної компетентності академічного письма студентів в умовах цифрового освітнього середовища. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 45. С. 180-183.
- Паласюк М. Формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів вищих технічних закладів освіти. *Людинознавчі студії*. 2014. № 29. С.144-154.
- Подлевська Н. Мовна особистість філолога-перекладача у міжкультурній комунікації. Актуальні проблеми філології та перекладознавства: 2019. №18. С. 48–53.
- Сайт кафедри слов'янської філології ХНУ «Всеукраїнську студентську конференцію з міжнародною участю «Славістичні студії в сучасному філологічно-дидактичному просторі» проведено у ХНУ» [Електронний ресурс]. URL: <https://ksf.khmnu.edu.ua/vseukrayinsku-studentsku-konferenciyu-z-mizhnarodnoyu-uchastyu-slavistychni-studiyi-v-suchasnomu-filologichno-dydaktychnomu-prostorii-provedeno-u-hnu/>.
- Сайт кафедри слов'янської філології ХНУ «Всеукраїнська студентська олімпіада з польської мови і культури у Хмельницькому національному університеті» [Електронний ресурс]. URL: <https://ksf.khmnu.edu.ua/vseukrayinska-studentska-olimpiada-z-polskoyi-movy-i-kultury-u-hmelnyczkomu-nacjonalnomu-universyteti/>.
- Сайт кафедри слов'янської філології ХНУ «Літня мовна школа «Lato z językiem polskim»» [Електронний ресурс]. URL: <https://ksf.khmnu.edu.ua/litnya-movna-shkola-lato-z-jezykiem-polskim/>.

11. Сайт кафедри слов'янської філології ХНУ «Місяць польського кіно» [Електронний ресурс]. URL: <https://ksf.khmnu.edu.ua/misyacz-polskiego-kino/>.

12. Сайт кафедри слов'янської філології ХНУ «Освітні програми та навчальні плани» [Електронний ресурс]. URL: <https://ksf.khmnu.edu.ua/osvitni-programy-ta-navchalni-plany/>.

13. Сайт кафедри слов'янської філології ХНУ «Розмовний клуб польської мови «Kawusia z mleczkiem» – це гармонія думки і слова» [Електронний ресурс] URL: <https://ksf.khmnu.edu.ua/rozmovnyj-klub-kawusiazmleczkiem/>.

14. Сайт кафедри слов'янської філології ХНУ «Участь полоністів Хмельницького національного університету у міжнародному проєкті INTEURO Освіта (Польща)» [Електронний ресурс] URL: <https://ksf.khmnu.edu.ua/uchast-polonistiv-hmelnyczkogo-nacjonalnogo-universytetu-u-mizhnarodnomu-proyektu-inteuro-osvita-polskha/>.

15. Сайт Науковий блог Національний університет «Острозька академія» «Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів мовних факультетів засобами читання автентичних текстів» [Електронний ресурс]. URL: <https://naub.oa.edu.ua/formuvannya-inshomovnoji-komunikativnoji-kompetentnosti-studentiv-movnyh-fakultetiv-zasobamy-chytannya-avtentychnyh-tekstiv/>.

16. Ткачов А. Формування іншомовної компетентності в інтелектуально здібних учнів основної школи. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2017. №2. С. 241-244.

17. Фабрична Я. Сучасні тенденції у професійній підготовці майбутніх перекладачів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. 2021. №2. С. 284-290.

18. Цветкова Г. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей середнього дошкільного віку. *Освітньо-науковий простір*. 2022. №2. С. 133-146.

19. Andrzejewska E. Kompetencje nauczyciela języków obcych w edukacji wczesnoszkolnej. *Języki Obce w Szkole*. 2008, №4. S. 42-47.

20. Czerepaniak-Walczak M. Kompetencja: słowo kluczowe czy «wytrych» w edukacji. *Neodidagmata*. 1999. №24. S. 53-66.

21. Sobańska-Jędrzych J. Rozwijanie zdolności do nauki języków obcych w szkole. *Nauczanie języka obcego a specyficzne potrzeby uczących się*. 2011. №1. S. 51-62.

22. Zawadzka E. Nauczyciele języków obcych w dobie przemian. *Języki Obce w Szkole*. 2004. №6. S. 326-331.

REFERENCES

1. Yermakov, I., Nechyporenko, V., Yermakov, T. (2005). Zhyttieva kompetentnist osobystosti: vid teorii do praktyky. [Marketing distribution policy]. Zaporizhzhia: Tsentrion [in Ukrainian]

2. Interaktyvnyi kolektyvnyi slovnyk z polskoi movy «PolKeyWordWeb» [Interactive collective dictionary of Polish language «PolKeyWordWeb»]. (n.d.). base.garant.ua. URL: <https://sites.google.com/d/1ocyETKp63PAFn6Ze8C3FFbDGfW6tZwmXp/1xYHWw-BC2V8bMkhqhvLt45Mj-RZ4do2a/edit> [in Ukrainian]

3. Kravchuk, A. (2015). Polska mova z elementamy pravopysu dlia ukrainsiv, shcho vyvchaiut polsku movu [Polish with spelling elements for Ukrainians learning Polish]. Kyiv [in Ukrainian]

4. Lesyk, H. (2013). Realizatsiia kompetentnisnogo pidkrodu u protsesi vykladannia humanitarnykh dystyplin u vyshchii shkoli [Implementation of the competence approach in the process of teaching humanities in higher education]. *Pedahohichna dumka – Pedagogical thought*, 41-55 [in Ukrainian]

5. Osova, O. (2020). Formuvannya inshomovnoi kompetentnosti akademichnoho pysma studentiv v umovakh tsyfrovoho osvitnoho seredovyscha [Developing Students' Foreign Language Competence in Academic Writing in the Digital Educational Environment]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, 45, 180-183 [in Ukrainian]

6. Palasiuk, M. (2014). Formuvannya inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti u studentiv vyshchikh zakladiv osvity [Formation of foreign language communicative competence in students of higher technical educational institutions]. *Liudynoznavchi studii – Humanities studies*, 29, 144-154 [in Ukrainian]

7. Podlevska, N. (2019). Movna osobystist filoloha-perekladacha u mizhkulturnii komunikatsii [Linguistic personality of a philologist-translator in intercultural communication]. *Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva – Current Issues in Philology and Translation Studies*, 18, 48-53 [in Ukrainian]

8. Sait kafedry slovianskoi filolohii KhNU «Vseukrainsku studentsku konferentsiiu z mizhnarodnoiu uchastiu «Slavistychni studii v suchasnomu filolohichno-dydaktychnomu prostori» provedeno u KhNU» [Website of the Department of Slavic Philology of KhNU «All-Ukrainian Student Conference with International Participation «Slavic Studies in the Modern Philological and Didactic Space» was held at KhNU»]. <https://ksf.khmnu.edu.ua/vseukrainsku-studentsku-konferentsiyu-z-mizhnarodnoyu-uchastyu-slavistychni-studiyi-v-suchasnomu-filologichno-dydaktychnomu-prostori-provedeno-u-hnu/> [in Ukrainian]

9. Sait kafedry slovianskoi filolohii KhNU «Vseukrainska studentska olimpiada z polskoi movy i kultury u Khmelnytskonu natsionalnomu universyteti» [Website of the Department of Slavic Philology of KhNU «All-Ukrainian Student Olympiad in Polish Language and Culture at Khmelnytsky National University»]. <https://ksf.khmnu.edu.ua/vseukrainska-studentska-olimpiada-z-polskoyi-movy-i-kultury-u-hmelnyczkomu-nacjonalnomu-universyteti/> [in Ukrainian]

10. Sait kafedry slovianskoi filolohii KhNU «Litnia movna shkola «Lato z yenykiem polskim»» [Website of the Department of Slavic Philology of KhNU «Summer language school «Lato z językiem polskim»»]. <https://ksf.khmnu.edu.ua/litnya-movna-shkola-lato-z-zykyiem-polskim/> [in Ukrainian]

11. Sait kafedry slovianskoi filolohii KhNU «Misiats polskoho kino» [Website of the Department of Slavic Philology of KhNU «Month of Polish cinema»]. <https://ksf.khmnu.edu.ua/misyacz-polskiego-kino/> [in Ukrainian]

12. Sait kafedry slovianskoi filolohii KhNU «Osvitni prohramy ta navchalni plany» [Website of the Department of Slavic Philology of KhNU «Educational programmes and curricula»]. <https://ksf.khmnu.edu.ua/osvitni-programy-ta-navchalni-plany/> [in Ukrainian]

13. Sait kafedry slovianskoi filolohii KhNU «Rozmovnyi klub polskoi movy «Kawusia z mleczkiem» – tse harmoniia dumky i slova» [Website of the Department of Slavic Philology of KhNU «Polish Conversation Club «Kawusia z mleczkiem» is a harmony of thought and word»]. <https://ksf.khmnu.edu.ua/rozmovnyj-klub-kawusiazmleczkiem/> [in Ukrainian]

14. Sait kafedry slovianskoi filolohii KhNU «Uchast polonistiv Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu u mizhnarodnomu proyektu INTEURO Osvita (Polshcha)» [Website of the Department of Slavic Philology of KhNU «Participation of polonists of Khmelnytsky National University in the international project INTEURO Education (Poland)»]. <https://ksf.khmnu.edu.ua/uchast-polonistiv-hmelnyczkogo-nacjonalnogo-universytetu-u-mizhnarodnomu-proyektu-inteuro-osvita-polskha/>

edu.ua/uchast-polonistiv-hmelnyczkogo-naczionalnogo-universytetu-u-miznarodnomu-proyekti-inteuro-osvita-polshha/ [in Ukrainian]

15. Sait Naukovyi bloh Natsionalnogo universitetu «Ostrozka akademii» «Formuvannia inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti studentiv movnykh fakul'tetiv zasobamy chytannia avtentychnykh tekstiv» [Website Scientific blog of the National University of «Ostroh Academy» «Formation of Foreign Language Communicative Competence of Students of Language Faculties by Reading Authentic Texts»]. mmi.fem.sumdu.edu.ua. URL: <https://naub.oa.edu.ua/formuvannya-inshomovnoji-komunikativnoji-kompetentnosti-studentiv-movnyh-fakul'tetiv-zasobamy-chytannya-avtentychnykh-tekstiv/> [in Ukrainian]

16. Tkachov, A. (2017). Formuvannia inshomovnoi kompetentnosti v intelektualno zdibnykh uchniv osnovnoi shkoly [Developing Foreign Language Competence in Intellectually Able Primary School Students]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod University, 2, 241-244 [in Ukrainian]

17. Fabrychna, Ya. (2021). Suchasni tendentsii u profesiinii pidhotovtsi majbutnykh perekladachiv [Current trends in the professional training of future translators]. Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia – Bulletin of the Alfred Nobel University, 2, 284-290 [in Ukrainian]

18. Tsvietkova, H. (2022). Osoblyvosti inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti u ditei serednoho shkilnoho viku [Peculiarities of Formation of Foreign Language Communicative Competence in Children of Middle Preschool Age]. Osvitno-naukovyi prostir – Educational and scientific space, 2, 133-146 [in Ukrainian]

19. Andrzejewska E. (2008). Kompetencje nauczyciela języków obcych w edukacji wczesnoszkolnej. Języki Obce w Szkole. № 4. S. 42-47. [in English]

20. Czerepaniak-Walczak M. (1999). Kompetencja: słowo kluczowe czy «wytrych» w edukacji. Neodidagmata. № 24. S. 53-66. [in English]

21. Sobańska-Jędrzych J. (2011). Rozwijanie zdolności do nauki języków obcych w szkole. Nauczanie języka obcego a specyficzne potrzeby uczących się. №1. S. 51-62. [in English]

22. Zawadzka E. (2004). Nauczyciele języków obcych w dobie przemian. Języki Obce w Szkole. №6. S. 326-331. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВОЙТАЛЮК Світлана Василівна – старший викладач кафедри слов'янської філології Хмельницького національного університету.

Наукові інтереси: методики викладання польської мови, інноваційні технології в освіті, міжкультурна комунікація.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VOITALIUK Svitlana Vasylivna is a Senior Lecturer at the Department of Slavic Philology of Khmelnytsky National University.

Scientific interests: methods of teaching Polish, innovative technologies in education, intercultural communication.

Стаття надійшла до редакції 02.10.2024 р.

УДК 355.233.2:796.015.132

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-216-141-148

ГАЛІМСЬКИЙ Володимир Олександрович –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету №3 Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5532-9036>
e-mail: volodymyrgalimskyi@gmail.com

ГАЛІМСЬКА Інна Іванівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету №3 Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0877-3991>
e-mail: innasln337@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У статті розглянуто актуальні проблеми щодо організації фізичної підготовки курсантів закладів вищої освіти органів внутрішніх справ. На заклади вищої освіти, що готують кадри для органів сектору безпеки і оборони України, сьогодні покладається надзвичайно важлива місія: оновити існуючі підходи до підготовки своїх кадрів, урахувати позитивний досвід країн-членів Європейського Союзу та НАТО у цій сфері, акумулювати отримані знання та розробити якісні освітні програми, які б урахували воєнний стан та ті загрози, що сьогодні стоять перед нашою державою, посягають на її національну безпеку, незалежність і суверенність. Провівши детальний аналіз стану організації фізичної підготовки курсантів встановлено негативну динаміку фізичної підготовленості курсантів. На старших курсах рівень показників фізичної підготовленості знижується. Вивчено сучасні тенденції удосконалення фізичної підготовки правоохоронців та необхідні умови для розвитку професійно важливих фізичних якостей правоохоронців. Здійснено порівняльний аналіз українського та зарубіжного досвіду професійного відбору і критеріїв оцінки фізичної підготовленості до професійної діяльності у правоохоронних органах. Акцентовано, що процес реформування сектору безпеки і оборони передбачає комплексні зміни у системі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів відповідно до стандартів провідних країн світу. Вивчення, аналіз, узагальнення зарубіжного досвіду підготовки кадрів сектору безпеки та оборони Сполучених Штатів Америки, Канади, Німеччини, Іспанії, Франції, Італії, Польщі, Словаччини, Угорщини, Боснії та Герцеговини свідчать про необхідність впровадження комплексу заходів, спрямованих на удосконалення кадрів для сил безпеки і оборони України. З'ясовано, що першочерговими питаннями, які потребують вирішення є забезпечення сприятливих умов для адаптації